

ÅL KOMMUNE



Årsplan for Sando barnehage 2024-2025



Innhald

1.0 INNLEIING	3
2.0 VERDIGRUNNLAG	4
2.1 Oppvekstsektoren i Ål kommune	4
2.2 Sando barnehage. "Verdas beste start - eit hav av moglegheiter"	5
3.0 FORMÅL OG INNHALD	6
3.1 Oppvekstsektoren i Ål kommune	6
3.2 Sando barnehage.....	7
4.0 ARBEIDSMÅTAR OG PROGRESJON	10
4.1 Oppvekstsektoren i Ål kommune	10
4.2 Sando barnehage.....	10
5.0 BARNES MEDVERKNAD	12
5.1 Oppvekstsektoren i Ål kommune	12
5.2 Sando barnehage.....	12
6.0 UTVIKLINGSOMRÅDE.....	13
6.1 Oppvekstsektoren i Ål kommune	13
6.2 Sando barnehage sitt satsingsområde 2023-2024	14
7.0 SAMARBEID	15
7.1 Oppvekstsektoren i Ål kommune	15
7.2 Sando barnehage.....	15
8.0 OVERGANG	17
8.1 Oppvekstsektoren i Ål kommune	17
8.2 Sando barnehage.....	17
9.0 VURDERING	19
9.1 Oppvekstsektoren i Ål kommune	19
9.2 Sando barnehage.....	19
10.0 TRAFIKKTRYGGLEIK.....	20
10.1 Oppvekstsektoren i Ål Kommune	20
10.2 Sando barnehage.....	20
11.0 BÆREKRAFT	21
11.1 Oppvekstsektoren i Ål kommune	21
11.2 Sando barnehage.....	21

1.0 INNLEIING

Ål kommune ynskjer at barn og føresette i dei kommunale barnehagane skal oppleve å møte ein felles kvalitet på det pedagogiske arbeidet i barnehagane. Det er utarbeidd felles årsplan med ein generell del og ei konkretisering av det pedagogiske arbeid i den enkelte barnehage.

Ny rammeplan for innhald og oppgåver i barnehagen vart satt i verk frå 1.august 2017 og er ein forskrift til barnehageloven. Årsplan skal synleggjere korleis barnehagen omset føringane frå rammeplanen og oppvekstsektoren sitt styringsdokument til pedagogisk praksis. Figuren til høgre viser samanhengen.

Årsplan skal ha fleire funksjonar:

- arbeidsreiskap for personalet for å styre barnehagen i ein bevisst pedagogisk retning
- eit utgangspunkt for at føresette skal ha høve til å påverke innhaldet i barnehagen
- grunnlag for kommunens tilsyn med barnehagen
- informasjon om barnehagen sitt pedagogiske arbeid til eigar, politikarane, kommunen, barnehagens samarbeidspartar og andre interesserte

Lov om
barnehage

Rammeplan
for
barnehagens
innhald og
oppgåver

Betre læring
i Ål,
2022-2025

Årsplan

Lokale
planar

2.0 VERDIGRUNNLAG

Verdigrunnlaget til barnehagen skal formidlast, praktiserast og opplevast i alle delar av det pedagogiske arbeidet i barnehagen. (...) Å møte individet sitt behov for omsorg, tryggleik, tilhøyrse og anerkjenning og sikre at barna får ta del i og medverke i fellesskapet, er viktige verdiar som skal speglast i barnehagen. Barnehagen skal fremje demokrati, mangfald og gjensidig respekt, likestilling, berekraftig utvikling, livsmeistring og helse. (Rammeplan 2017, s. 7).

2.1 Oppvekstsektoren i Ål kommune

I oppvekstsektoren i Ål er Betre læring styringsdokument der visjonen er: *Alle som veks opp i Ål skal bli flygedyktige og rotfaste.*

Hovudmål: *I eit inkluderande oppvekstmiljø der alle ser og blir sett, får kvar einskild kraft til å meistre eigne liv.* Vidare har vi to kvalitetsmål:

Tett og tidleg på - I Ål kommune skal satsinga på tidleg og tverrfagleg innsats bidra til at alle elevane som går ut av ungdomsskulen fullfører vidaregåande løp. Støtte og hjelp på eit tidleg tidspunkt når barn og unge trenger det, og førebyggjande tiltak skal prioriterast.

Læringsutbytte - Tilsette legg vekt på å stimulere og synleggjere ressursane til alle barn, unge og vaksne. Me må i fellesskap støtte opp om barn og unge sin kompetanse i å lære, motivere dei og hjelpe dei til å utvikle strategiar for å handtere utfordringar, evaluere seg sjølv, utvikle forståing for at læring krev innsats og uthald, slik at dei etter kvart kan utvikle haldningar og forventningar om at «Eg kan lære meir!»

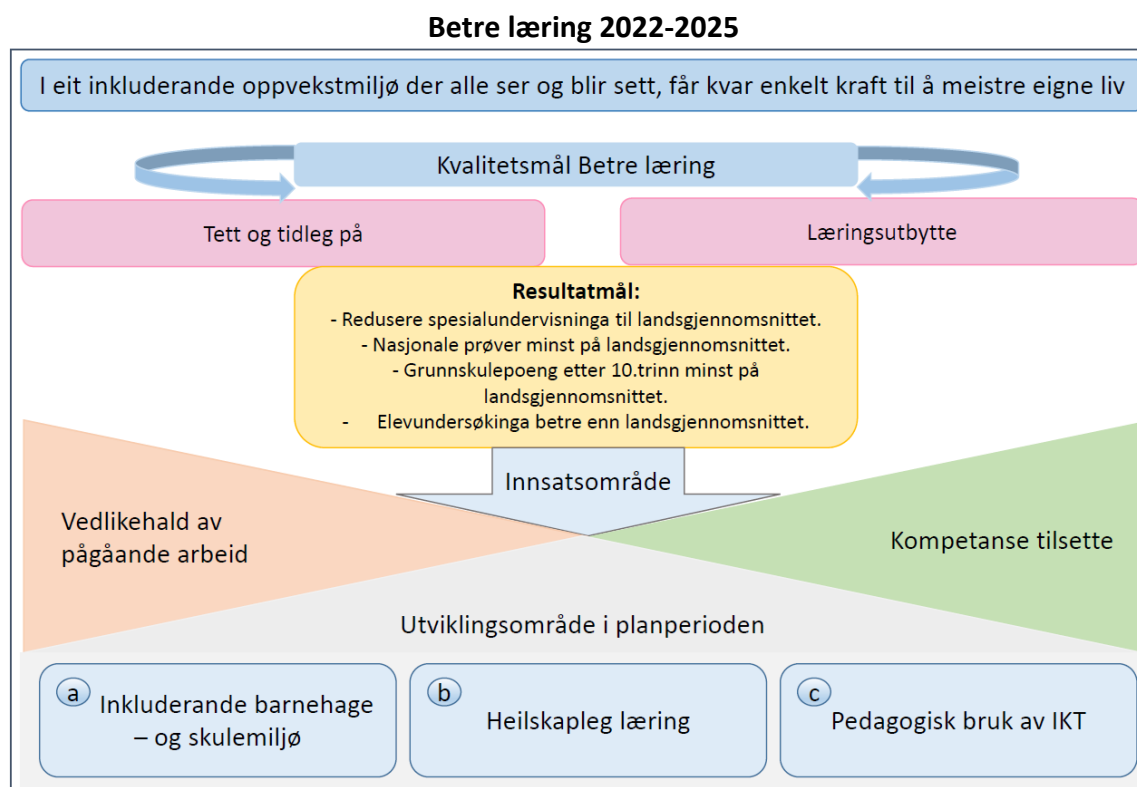


Fig.1: Mål og utviklingsområder i Betre læring vist som ein modell.

2.2 Sando barnehage. "Verdas beste start - eit hav av moglegheiter"

Sando barnehage er ein kommunal barnehage med 48 plassar delt på to avdelingar; **Vesleberg** med barn i alderen 1-2 år og **Satakroken** med barn i alderen 2-6 år.

Vi har store, lyse og trivelege rom med mange moglegheiter i forhold til aktivitetar og lek.

Vi har blant anna ein felles garderobe, eit stort kjøkken og tilgang til både gymsal og sløydsal.

Ute har vi fleire leikeområde med både huske, sandkasse, klatrestativ, fotballbane, sykkelbane, lavvo og meir. Vi har òg gangavstand til fleire fine turområde som vi ofte brukar.

Vi legg vekt på å skape gode kvardagar for barna der trygghet, fellesskap, omsorg og det å bry seg om kvarandre står sentralt. Vi vil vera tydelege og nærverande vaksne for barna, og gje dei trygge rammer – KVAR DAG.

Vår pedagogiske plattform: Barnehagen er barnet sin arena, det er her livet er!

Barnehagen er ikkje berre ei førebuing til livet som kjem seinare. Livet er her og no.

Barndommen er ein fase i livet med stor verdi. Her møter vi livet slik det er og slik det kjem, med sine oppturar og nedturar, gleder og sorger. Barna får ta seg den tida dei treng for å lære, til å leike, til å leve i og oppleve fellesskap med andre.

Vår barnehage er ein god stad å vera både for små og store. Barna får oppleve glede, føle seg betydningsfulle og velkomne hos oss. Vi skapar gode barndomsminne ved å bry oss om kvarandre, vera ein del av eit fellesskap og føle at eg er verdt noko – uavhengig av prestasjonar. Vi legg vekt på gode naturopplevingar året rundt

Satsingsområde i 2024-2025: Friluftsliv og fysisk aktivitet. Vi jobbar vidare med dette satsingsområde som vi har starta med tidlegare. Vi ynskjer endå meir fokus på fysisk aktivitet dette barnehageåret.

3.0 FORMÅL OG INNHOLD

Innhaldet i barnehagen skal vere allsidig, variert og tilpassa enkeltbarnet og barnegruppa. I barnehagen skal barna få leike og utfalde skaparglede, undring og utforskartrong. Ein skal sjå arbeidet med omsorg, danning, leik, læring, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk i samanheng og samla bidra til den allsidige utviklinga til barna. (...) Barnehagen skal vere ein kulturarena der barna er medskaparar av sin eigen kultur i ein atmosfære prega av humor og glede. (Rammeplan 2017, s.19).

Omsorg	Leik
Omsorg er ein føresetnad for at barna skal vera trygge og trivast og for at dei skal utvikle empati og nestekjærleik. Barna skal oppleve at dei blir sett, forstått og respektert, og at dei får den hjelpa og støtta som dei har behov for. Det skal leggjast til rette for omsorgsfulle relasjonar mellom barn-barn og barn-vaksen.	Leiken ute og inne skal ha ein sentral plass i barnehagen og eigenverdien til leiken skal anerkjennast. Barnehagen skal gi gode vilkår for leik, vennskap og barna sin kultur. Leiken skal vera ein arena for utvikling og læring og for sosial og språkleg samhandling.
Danning	Læring
Barnehagen skal fremje samhold og solidaritet samtidig som individuelle uttrykk og handlingar skal verdsetjast og følgast opp. Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå felles verdiar og normer som er viktige for fellesskapet.	Barna skal få bruke heile kroppen og alle sansar i læringsprosessane sine. Barnehagen skal bidra til læringsfellesskap der barna skal få bidra i eiga og andre si læring i eit stimulerande miljø.
Vennskap og fellesskap	Kommunikasjon og språk
Sosial kompetanse er ein føresetnad for å fungere godt saman med andre og omfattar ferdigheiter, kunnskapar og haldningar som blir utvikla gjennom sosialt samspel. Sjølvkjensla til barna skal støttast, samtidig som barna får hjelp til å meistre balansen mellom å dekkje sine egne behov og ta omsyn til andre sine behov.	Barnehagen skal vera bevisst på at kommunikasjon og språk påverkar og blir påverka av alle sider ved barnet si utvikling. Gjennom dialog og samspel skal barna støttast i å kommunisere, medverke, lytte, forstå og skape mening. Alle barn skal få god språkstimulering gjennom barnehagekvardagen.

3.1 Oppvekstsektoren i Ål kommune

Godt psykososialt barnehagemiljø

Barnehagen skal bidra til trivsel, livsglede, mestring og følelse av eigenverd for barna og forebygge krenking og mobbing. Om et barn opplever krenking eller mobbing, må barnehagen handtere, stoppe og følge opp dette.

Dette ansvaret er forsterka gjennom Lov om barnehager, kapittel VIII som trådte i kraft fra 1.1.2021.

Planen «Godt psykososialt barnehagemiljø» og «Rutine for å ivareta eit godt psykososialt barnehagemiljø» er utarbeidd av barnehagefagleg ansvarlege i Hallingdal og er gjeldande for alle barnehagane. Dokumenta konkretiserer innhaldet i desse paragrafane:

- § 41 «Nulltoleranse og forebyggande arbeid»,
- § 42 «Plikt til å sikre at barnehagebarna ha et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø»
- § 43 «Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn»

Sjå elles kvalitetsmåla i styringsdokumentet «Betre læring» i kapittel 1.5.

Ål kommune er ei nynorsk kommune

- Barna i barnehagen skal bli kjent med nynorsk i muntleg og skriftleg form
- Barna får erfaring og kjennskap til hallingdialekta, andre dialekter og det språklege mangfaldet i den einskilde barnehage
- Dei føresette får informasjon om at barna vil møte nynorsk som hovudmål i skula. Og at alle elevar i norsk skule skal lære seg to skriftspråk (nynorsk og bokmål)
- Barnehagen fylgjer retningslinene i «målbruksplan for Ål kommune».

3.2 Sando barnehage

Tryggleik og omsorg:

I Sando barnehage arbeider vi med omsorgsfulle og anerkjennande relasjonar mellom barn - vaksne, og mellom barn-barn. Vi er aktive vaksne som er til stades med barna, lyttar, bryr oss, viser omsorg og gir barna ein nærheit i kvardagen. Omsorg har ein eigenverdi, og vi har fokus på å være varme og rause vaksne i møte med alle barn.

Dei vaksne hos oss er tilgjengelege for barna som «ladestasjonar». Her kan dei koma om dei har behov for kontakt enten dei er lei seg, slitne, sinte, glade eller berre ynskjer eit fang å sitja på. Vi anerkjenner barna sine følelsar, ingen barn skal føle at dei må kvitte seg med følelsar. Gjennom dagen blir alle barna hos oss sett og høyrde, dei får ros og barna lærer å vise omsorg ovanfor kvarandre.

Vi er opptekne av og har fokus på at tilvenningsperioden og ulike overgangar, som når barna byrjar i barnehagen, byter avdeling og skal over i skulen, er så god og trygg som mogleg for både barn og foreldre.

Leik

I Sando barnehage er dei tilsette aktive vaksne som deltek i leikeverda på barna sine premissar. Dei observerar, analyserar, støttar, rettleiar og utviklar leiken. Vi har fokus på å skape gode leikemiljø med ulike leikesoner som inviterar til leik både ute og inne. Utvalet av

leikar byttast ut med jamne mellomrom for å skape variert leik. Vi legg til rette for god leik gjennom heile dagen i samband med rettleiing, inspirasjon og deltaking frå dei vaksne og arbeidar med leik inn i alle barnehagen sine fagområder. Vi har ein god variasjon av både frileik og organsierte aktivitetar for barna. Leiken fremjer barna si utvikling og sosiale ferdigheiter.



Danning.

Danning er ein livslang prosess, og omhandlar evna til å kunne reflektere over eigne handlingar og veremåtar. Barna skal støttast i å forhalde seg undrande til omverda, slik at dei kan delta modig, sjølvstendig og ansvarleg i demokratiske fellesskap. I Sando barnehage tilrettelegg vi for meningsfulle opplevingar for alle barn, og støttar barna si utvikling av eigen identitet og positiv sjølvforståing. Gjennom samspel, dialog, leik og utforsking skal barnehagen bidra til barnet si utvikling av kritisk tenking, etisk vurderingsevne, motstandsdyktigheit og handlingskompetanse.

Vi arbeider for at alle barn skal vera deltakande og føle seg som ein verdifull del av barnehagen sitt fellesskap. Gjennom arbeid med barn sin medverknad arbeidar vi for at barnehagen skal vera eit inkluderande, demokratisk fellesskap.

Dei vaksne er tydelege og nære i sin relasjon med barna og er gode rollemodellar i barna sin dannelsingsprosess. Vi vaksne går føre som rettleiarar og gode rollemodellar for å vise barna korleis dei skal vera mot kvarandre. Vi brukar samlingar og leik i arbeidet med dette. Vi repeterar aktivitetar og tema som vi har gjort før slik at barna kan bli trygge og få følelsen av å lykkast.

Læring

I barnehagen skal barn støttast til å leike, lære og meistre. Barna skal introduserast for nye situasjonar, tema, fenomen, materialar og reiskap. Dei skal støttast i sine refleksjonar, for slik å skape forståing og mening i sine opplevingar og erfaringar. Vi legg til rette for gode, felles opplevingar og erfaringar som grunnlag for eit inkluderande fellesskap kor alle barna aktivt kan bidra til eigen og andre si læring.

I Sando barnehage arbeidar vi mot å anerkjenne og stimulere barna sin nysgjerrighet og kreativitet som grunnlag for gode læringsprosessar. Vi legg til rette for allsidige læringsmiljø der barna får brukt heile seg og sitt sanseapparat, og vi har fokus på at vårt arbeid skal ha ein naturleg progresjon og utvikling gjennom heile barnehageåret. Vi legg til rette for læring der dei vaksne er barna sine støttespelara i samlingar, leik, opplevingar og turar i kvardagen. Leik og læring skal være artig og gå hand i hand. Leik gjer læring morosamt, naturleg og lett å meistre.

Vennskap og fellesskap

I Sando barnehage arbeidar vi med sosial kompetanse kvar dag. Vi støtter barn i å sette grenser, respektere andre sine grenser og i konfliktløysing. Vi arbeider aktivt mot krenking, diskriminering og uheldige samspelsmønstre. Hos oss skal alle barn oppleve positive relasjonar

med andre, og barnehagen skal ha eit inkluderande fellesskap kor alle kjenner seg verdsett og verdifulle.

Vi legg til rette for at barna kan knytte gode relasjonar til kvarandre ved å ha felles aktivitetar, samling i dyregrupper og vaksne som er gode rollemodellar.

Kommunikasjon og språk.

I Sando barnehage er dei vaksne gode språkmodellar, og gir barna varierte møter med språk og kommunikasjon. Vi brukar mykje nynorsk, og noko dialekt i vår kommunikasjon med barna. Alle barn skal få delta i aktivitetar som fremjer kommunikasjon og språkutvikling og få varierte og positive erfaringar med å bruke språk som kommunikasjonsmiddel. Dei vaksne anerkjenner og responderer på barna sitt verbale og non-verbale uttrykk, og er lyttande og lydhøyre ovanfor barna sine kommunikasjonsformer. Dei vaksne er viktige språklege førebilete for barna. Gjennom samtalar, høgtlesing, song, benemning og varierte oppgåver i kvardagen er dei vaksne aktive deltakare i barnet si språkutvikling.

4.0 ARBEIDSMÅTAR OG PROGRESJON

Arbeidsmåtene skal vareta barna sitt behov for omsorg og leik, fremje læring og danning og gi barn høve til å medverke. Personalet skal ta i bruk varierte arbeidsmåtar, og arbeidsmåtene skal tilpassast til enkeltbarn, barnegruppa og lokalmiljøet.
(Rammeplan 2017, s. 43).

Progresjon i barnehagen inneber at alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve framgang. (Rammeplan 2017, s. 44).

4.1 Oppvekstsektoren i Ål kommune

Oppvekstsektoren i Ål arbeider etter føringane i rammeplanen på dette området. Aksjonslæring er ein ny arbeidsmåte alle barnehagane har tatt i bruk. Det er læreprosessar der dei tilsette reflekterer over eigen praksis og prøver ut nye tiltak.

4.2 Sando barnehage

I vårt arbeid tek vi i bruk planleggingsverktøy, rammeplanen og progresjonsplanar. På den måten får vi ein systematisk, heilheitleg og kontinuerleg utvikling av barn sine ferdigheiter og kunnskap. Vi evaluerar arbeidet vårt jamleg for å kvalitetssikre det vi gjer.

Vi ivaretek arbeidet med det pedagogiske konseptet ved å jobbe tverrfagleg og temabasert med dei sju fagområda i rammeplanen gjennom heile året. Vi set opp progresjonsplanar for å sikre utvikling i arbeidet.

Vårt konsept:

Vi er ein barnehage med friluftsliv og fysisk aktivitet som konsept. Vi er mykje ute i nærområdet og på lengre turar i Ål. Vi har hengekøyer med på tur til dei som skal kvile i løpet av dagen og både lavvoen og uteområdet vårt blir flittig brukt. Skulestarteran går på kulturturar til ulike stader og gymsalen er flittig brukt av alle.

Temaarbeid

Her tek vi utgangspunkt i barna sine initiativ og interesser, og barna si undring leiar utviklinga av innhald og prosessar i prosjektarbeidet.

Prosjektarbeid heng gjerne saman med temaarbeid, og går ut på at ein i barnegruppa over tid har ein skapande prosess kor barna er deltakande i alle ledd av prosjektet, ut frå alder, modning og progresjon.

Aldersdelte grupper

Vi deler barna inn i grupper ut frå alder for å kunne jobbe meir aldersspesifikt og tilrettelagt med tema våre, og for å gje dei jamngamle barna ein felles møteplass. Å dele barna i mindre grupper er positivt for arbeidet med sosial kompetanse, då barn og vaksne lettare kan skape felles fokus. For nokon barn kan det vera lettare å øve opp gode sosiale ferdigheiter og erfaringar i mindre grupper.

Digital praksis

Digital praksis er og blir ein del av kvardagen vår. Barnehagen nyttar Ipad saman med barna i ulike prosjekt og tema. Barnehagen sin digitale praksis skal bidra til leik, kreativitet og læring. Barna skal få erfaring med å utvise dømekraft og dei skal få utforske den digitale verda.

Vi arbeidar for at barnehagen sin digitale praksis skal bidra til å utvide barns forståing og referanseramme, og sikre at barna får likt utgangspunkt, felles erfaringar og opplevingar. Dette i tråd med barnehagen sitt etiske skjønn.

Digitale media kan brukast i både leik og læring, og barna skal få gjera seg erfaringar med desse. Hos oss har kvar avdeling Ipadar som kan brukas til pedagogiske aktivitetar. Vi brukar ulike appar som er knytt opp mot leik og læring. Vi nyttar òg projektor for å gje barna nye leikarenaer.

5.0 BARNES MEDVERKNAD

Barnehagen skal sikre barna sin rett til medverknad ved å leggje til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for kva dei synest om den daglege verksemda i barnehagen. Barna skal få høve til å delta aktivt i planlegginga og vurderinga av verksemda. Barnehagen skal vere bevisst på dei ulike uttrykksformene til barna og leggje til rette for medverknad på måtar som er tilpassa alder, erfaringar, føresetnader og behov til barna. Ein skal vektleggje synspunkta til barna i samsvar med alder og modning. Barna skal ikkje få meir ansvar enn dei er rusta til å ta.
(Rammeplan 2017, s. 27).

5.1 Oppvekstsektoren i Ål kommune

Oppvekstsektoren i Ål arbeider etter føringane i rammeplanen på dette området.

5.2 Sando barnehage

Medverknad er det same som demokrati, «alle stemmer skal bli høyrde». Barna skal i stor grad leggje føringar for *tempo, rytme og innhald* i barnehagedagen.

- Tempo: få gjere ting på sin måte, i sitt tempo og med sine føresetnader.
- Rytme: få lov å leike ferdig og avslutte ein aktivitet utan at vi vaksne bryt inn.
- Innhald: Få vera med å bestemme kva som skal prege dagane våre.

Det handlar ikkje alltid om å la barna få mange val, men at dei får vere med å påverke sin eigen kvardag. Dei skal bli høyrde og sett, få kome med innspel og ynskje, i samsvar med alder og modning.

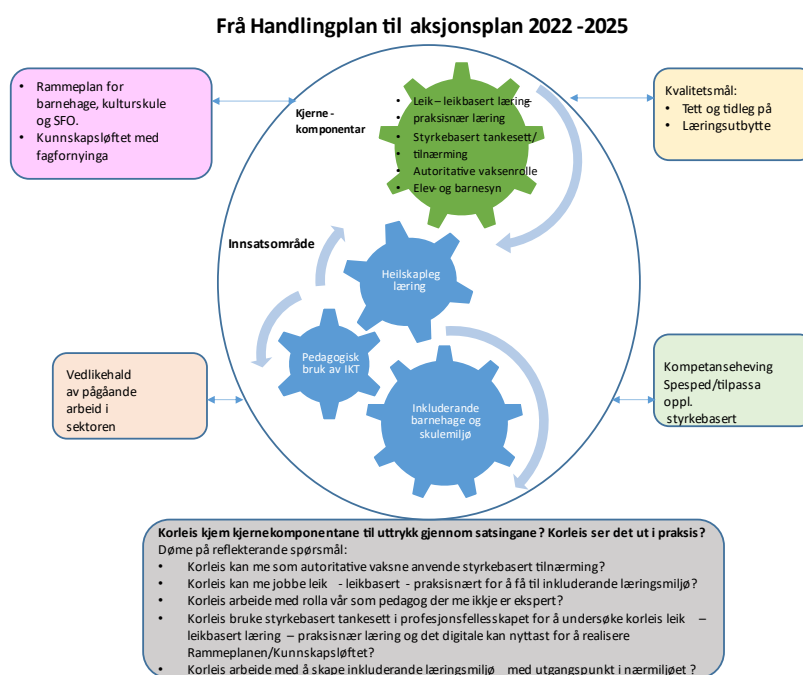
Barna skal vera aktive deltakarar i eige liv og eigen kvardag saman med oss, difor har dei vaksne i Sando barnehage alle sansar opne for å «fange» opp ynskjer og behov. Barna skal få utfalde seg i trygge og tydelege omgjevnader. Vi ser korleis barnegruppa leikar og kva dei interesserer seg for, og forandrar det fysiske miljøet på avdelingane for å imøtekome dette. Gjennom barnesamtaler og intervju får barna dele sine tankar om barnehagen. Ved samling og i den daglege kommunikasjonen får dei kome med ynskjer om ulike ting som for eksempel kvar dei vil på tur og kva dei vil eta på matdagane. Vi ynskjer å legge til rette, slik at vi får initiativrike og glade leikande barn.

6.0 UTVIKLINGSOMRÅDE

Barnehagen er ein lærande organisasjon der heile personalet skal reflektere rundt faglege og etiske problemstillingar, oppdatere seg og vere tydelege rollemodellar. (Rammeplan 2017, s. 15).

6.1 Oppvekstsektoren i Ål kommune

Styringsdokumentet Betre læring har uttalte innsatsområder for planperioden. Utviklingsområda endrar seg i takt med nasjonale føringar og lokale behov.



Aksjonsplanen rammar inn utviklingsområda som er felles for barnehagane, men gir samtidig kvar enkelt eining rom for å reflektere, aksjonere og lære, ut i frå avdelinga sine behov. Kjernekomponentane leik, autoritative tilsette og styrkebasert tankesett skal prege våre utviklingsområder:

Inkluderande barnehage – og skulemiljø er eit nasjonalt læringsmiljøprosjekt, som Hallingdal – og Ål – byggjer vidare på, med tema førebygging, avdekking og handtering av utestenging, krenking og mobbing.

Ål kommune sin «Handlingsplan for bruk av digitale verktøy og arbeid med digital kompetanse i barnehagane 2021-2025» beskriv korleis barnehagane skal arbeide med **pedagogisk bruk av IKT**. Barnehagane skal nytte teknologi for å utforske naturen, skape undring og rom for kreativitet, jobbe med digital dømmekraft og utjamne forskjellar ved å gi alle barn grunnleggande digitale ferdigheiter.

6.2 Sando barnehage sitt satsingsområde 2023-2024

Friluftsliv og fysisk aktivitet

Det er mykje som tyder på at barn som ferdast i naturen saman med andre barn og vaksne, får fysiske, psykiske og sosiale opplevingar som er med på å gje dei god "læring for livet".

Ved å ferdast i naturen legg vi til rette for å styrke barna si motoriske utvikling. I skog og mark stimulerer barna dei grunnleggjande bevegelsane (springe, hoppe, klatre, rulle) og dei aukar bevisstheita om eigen kropp. Ved positive erfaringar, aukar også lysten til å prøve, tore å feile, tore å vurdere risiko og ikkje minst å kjenne sine eigne grenser. Gjennom fysisk aktivitet styrker vi barna sitt sjølvbilete og gjer dei trua på seg sjølv, og trua på at dei er gode nok akkurat som dei er!

Barn skal oppleve all slags vêr (utifrå alder), og erfare at vottar varmar betre enn tynne hanskar, at regnkledde er best i regn og at joggesko er best i tørt sommarvêr. For å lære å kle seg rett, må barna ha opplevd å bli "kokande varm" og "isande kald". Vi ynskjer å la barna kjenne gleda av å halde ein kopp med varm kakao i kalde fingrar, medan dei kjenner varmen frå bålet. Kva er vel betre enn å sitte der å kjenne roen senke seg når ein er "litt sliten" etter å ha vore i fysisk aktivitet? Å kjenne på kontrastane er nyttig lærdom for å kunne sette pris på dei små enkle tinga i kvardagen.

I Sando barnehage let vi barna vera aktive gjennom leiken, dei får oppdage og undre seg over det dei ser og får dermed kunnskap om naturen. Med kunnskap kjem interessa, gleda og eit permanent ynskje om å ta vare på naturen fordi dei har lært å vera glad i den.

Vi bruker naturen rundt oss kvar dag når vi er på tur med dei ulike barnegruppene. På enkelte turar er barna delt i aldersgrupper. Barna har ulike behov og dagane våre må planleggjast ut i frå dette. Samstundes skal vi kunne gripe dagen dersom noko spanande skulle skje. Vi har rom for at barna er nysgjerrige og utforskande. Når vi er på tur brukar vi alltid god tid. Sjølv turen er like viktig som målet.

Naturen er full av materiell som barna med litt fantasi kan bruke som leiker. Dei viktigaste ressursane vi har for god leik er tre, stein, fjell og mykje anna som innbyr til fysisk og kreativ leik. I tillegg brukar vi lupe, glas til insektsamling, sommarfugl-håv, digitalt mikroskop, inspeksjonskamera og kniv og taug.

Om vinteren brukar vi akebrett og ski. I tillegg tek vi med oss songar, eventyr og forteljingar ut på tur. Alle fagområda i rammeplanen kan nyttast i friluft.

Naturen gir opplevingar, moglegheiter for meistring og utfordringar. Dette gir barna mykje å snakke om, og ei rikare språkutvikling. Naturen lærer barn om å ta ansvar, og gir dei rom til å undre seg.

7.0 SAMARBEID

Samarbeidet mellom heimen og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål. Foreldra og barnehagepersonalet har eit felles ansvar for at barnet skal trivast og utvikle seg. (Rammeplan 2017, s. 29).

Styraren skal sikre at barnehagen har innarbeidd gode rutinar for å samarbeide med relevante institusjonar, slik som skulen, helsestasjonen, den pedagogisk-psykologiske tenesta og barnevernet. (Rammeplan 2017, s. 16).

7.1 Oppvekstsektoren i Ål kommune

Samarbeid mellom heimen og andre hjelpeinstansar er viktig i arbeidet for barnets beste. For å sikre samarbeid har Ål kommune desse føringane:

I «**Trygg oppvekst Ål**» nyttar ein på individnivå ein samhandlingsmodell kalla betre tverrfagleg innsats (BTI-modellen). Den sikrar heilskapleg og koordinert innsats mellom hjelpetenestene. Det er ein samhandlingsmodell for tilsette i sektoren og skisserer handlingskjeden når undring oppstår. Modellen sikrar at føresette blir tidleg involvert og at det alltid er ein som har ansvar for framdrift i saka.

I «**Nettverk for føresette**» er målet er å styrke og trygge samarbeidet mellom føresette til beste for barn og unge. Nettverket skal vere ein møteplass der ein kan få ny kompetanse og dele erfaringar om daglegdagse og felles utfordringar knytt til aldersgruppa og rolla som føresett, og inngår i «Rutine for nettverk for føresette».

7.2 Sando barnehage

Vi skal saman skape ein sosial læringsarena som set gode spor. Foreldresamarbeidet skal alltid ha barna sitt beste som mål.

Samarbeidet skjer både på individnivå, med foreldra til kvart enkelt barn, og på gruppenivå gjennom FAU og samarbeidsutvalet. Samarbeidet skal sikre at foreldra får innflytelse på barnehagen sitt arbeid med å skape et heilheitleg omsorgs-, leike- og læringsmiljø for barnegruppa.

Foreldra sin medverknad i innhald og planar til barnehagen

Samarbeidet med foreldre og føresette ivaretakast på fleire ulike måtar. Kommunikasjon, informasjon og felles forståing er viktig for å få til eit godt samarbeid. Gjennom foreldresamtalar, foreldremøter og brukarundersøkingar får foreldra moglegheit til å påverke og bidra med innspel til barnehagen sitt arbeid, og pedagogisk innhald og aktivitetar. Foreldre skal bli høyrte og bli teke på alvor i saker som angår deira barn. I den daglege dialogen er det viktig for oss å ha ein god og open dialog frå begge sider om korleis dagen, er og har vore. Vi lagar månadsplanar for å gje ein oversikt over aktivitetar og arrangement, og vi oppdaterar Visma-appen for at foreldra enklast mogleg skal sjå kva som skjer i barnehagen. Vi set pris på alle tilbakemeldingar frå foreldregruppa.

Vi har jamlege møter med SU.(samarbeidsutval)

Barnehagen har også ulike arrangement som julegrantenning, gomme/goffa-kaffi og sommarfest, for å ha andre arena for samspel mellom barnehage og foreldre/føresett.

Foreldresamarbeid er viktig og det er noko vi tek på alvor.

8.0 OVERGANG

Barnehagen skal i samarbeid med foreldra og skulen legge til rette for at barnet kan få ein trygg og god start i barnehagen, overgang mellom avdelingar, overgang til skule og skulefritidsordning (SFO). (Rammeplan 2017, s. 33).

8.1 Oppvekstsektoren i Ål kommune

Det er utarbeidd "Overgangsplan for oppvekstsektoren i Ål kommune". Den inneheld mellom anna rutine ved overgang frå barnehage til barnehage og frå barnehage til barneskule. Sjå eigen plan på heimesida til Ål kommune.

8.2 Sando barnehage

Det å begynne i barnehagen skal opplevast som ein god start, både i forhold til utvikling av tryggleik og tilhøyrighet. Tilvenning, trygghet og tilhøyrighet er nøkkelord i samband med alle overgangar i løpet av barnehagetida.

Ny i barnehagen

Å vera ny i barnehagen kan vera ein sårbar prosess. I Sando barnehage ynskjer vi å gje barna ein trygg og god oppleving når dei trer inn i ei ny "verd". Dei vaksne i barnehagen møter barna med sensitive, inkluderande, anerkjennande og responderande haldningar. Ein fast tilknytningsperson vil ha ansvaret for å ta imot barn og foreldre/føresette i oppstarten. Det er ein trygghet for både små og store å ha eit menneske å knytte seg til i starten. På denne måten ynskjer vi å skape eit tillitsfullt tilhøve der barnet skal føle seg sett, høyrd og forstått - eit godt utgangspunkt for vidare relasjonsbygging. Barnehagen har gode rutinar for dei fyrste dagane og tilvenninga skjer på barnet sine premisser og foregår i tett dialog med foreldre/ føresette slik at vi kan gje barnet ein god start på barnehagelivet. Dei fyrste dagane er noko kortare slik at barnet får ein god progresjon og erfarer at mamma eller pappa kjem og hentar. Før oppstart har vi ha ein oppstartsamtale for å kunne prate om forventningar til tilvenning og ev. praktisk info.

Frå småbarn- til storbarnsavdeling (Vesleberg til Satakroken)

I Sando barnehage legg vi til rette for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barn, og personalet når barnet bytter barnegruppe.

For 2-3-åringar blir det ein overgang å skulle gå frå småbarn til storbarnsavdeling. Vi i Sando barnehage arbeidar med dette ved å ha eit godt samarbeid mellom Satakroken og Vesleberg gjennom heile året. På denne måten får barna moglegheit til å bli betre kjend med avdelinga, dei vaksne og dei andre barna dei skal gå på avdeling med. Dei eldre barna har og moglegheit til å besøke Vesleberg for leik.

Frå barnehage til skule

For våre «skulestartarar» har vi ein intensjon om å gjere det siste året i barnehagen litt spesielt. Dei skal oppleve den avsluttande tida i barnehagen som spanande, utfordrande og ei tid kor iveren etter å erobre ny kunnskap skyt fart (Veilederen frå eldst til yngst, 2009).

I barnehagen har vi utarbeid ein eigen skulestartarplan. Der står det litt om fokuset vi har for det siste året i barnehagen. Vi fylgjer også Ål kommune sin overgangsplan mellom barnehage og skule.

Vi arbeider m.a. med boka «Trampoline» som er ei bok med oppgåver knytt opp mot BU. (Begrepsundervising og modell), i tillegg til fysiske aktivitetar rundt same tema.

Dette er for at barna på ein god måte kan førebu seg på skulestart.

Vi reiser på turar og opplever spennande ting som berre skulestartarane får delta på. Vi samarbeidar med Sundre, Skattebøl og Nordbygdene barnehage, og er ofte saman utover våren for å bli kjent på tvers før skulestart.

9.0 VURDERING

Barnehagen skal regelmessig vurdere det pedagogiske arbeidet. Det betyr at det pedagogiske arbeidet skal beskrivast, analyserast og tolkast ut frå barnehageplanane, barnehagelova og rammeplanen. Hovudformålet med vurderingsarbeidet er å sikre at alle barn får eit tilbod som er i tråd med barnehagelova og rammeplanen.
(Rammeplan 2017, s 38).

9.1 Oppvekstsektoren i Ål kommune

Formålet med vurdering er å vurdere om ein driv verksemd i tråd med fastsette mål. Vurdering er også til hjelp for å vere ein organisasjon i positiv utvikling, ein lærande organisasjon.

Oppvekstkontoret i Ål kommune nyttar desse formane for vurdering:

- Evaluering av handlingsplan «Betre læring»
- Strategikonferanse og dialogmøte
- Medarbeidarundersøking og foreldreundersøking
- Tilsyn

9.2 Sando barnehage

Dokumentasjon synleggjer korleis personalet arbeider for å oppfylle krava i barnehagelova og rammeplanen (rammeplanen 2017, s39).

I Sando barnehage legg vi ut dagbokspost i appen «Min barnehage» dei dagane det er turar, gebursdagar, matdag eller andre spennande ting som skjer. Då blir det lagt ut bilete frå dagen og litt kort tekst om kva vi har gjort. I appen kjem det òg ut informasjon, månadsplanar og andre viktige beskjedar.

Gjennom heile året evaluerar vi alle arrangement, turar og tema i etterkant for å kunne sjå kva vi kan gjere betre, og kva som fungerte bra.

Gjennom året gjennomfører vi òg ulike evalueringar av vårt eige arbeid, halvårs- og årsevalueringar.

Vurdering

Det pedagogiske arbeidet skal forklarast, analyserast og tolkast ut frå barnehagen sine planar, barnehagelova og rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017).

Vi brukar pedagogiske evalueringar som grunnlag for vurdering.

10.0 TRAFIKKTRYGGLEIK

Gjennom arbeid med nærmiljø og samfunn skal barnehagen bidra til at barna utforskar ulike landskap, blir kjende med institusjonar og stader i nærmiljøet og lærer å orientere seg og ferdast trygt. (Rammeplan 2017, s 56).



10.1 Oppvekstsektoren i Ål Kommune

Ål kommune vart den 16. september 2015 godkjent som ei trafikksikker kommune. For barnehagar er det eit krav om at trafikktryggleik er synleggjort i årsplan og egne rutinar.

10.2 Sando barnehage

For å skape ein trafikksikker barnehage fylgjer vi desse punkta:

- Vi stiller krav til busselskap og drosjer om belte og trafikksikker åtferd ved kjøp av transporttenester.
- Alle våre tilsette kjenner til korleis dei skal handtere uforutsette faresituasjonar og hendingar på tur.
- Vi har gode nedskrivne rutinar for å ivareta tryggleiken på turar til fots, med bil eller kollektivtransport.
- Vi lærer barna trafikkreglar for fotgjengarar.
- Vi lærer barna om bruk av sansar i trafikken.
- Vi lærer barna om bruk av bilbelte, sykkelhjelme og refleks.
- Vi har hjelme til alle barna som ynskjer å bruke barnehagen sine sykklar på fotballbanen og i sykkelløypa.

Vi ynskjer òg eit godt samarbeid med heimen om trafikktryggleik.

- Vi gjennomgår rutiner for trafikktryggleik ved/i barnehagen på foreldremøtet på hausten.
- Vi ynskjer at alle foreldre er med på å halde desse rutineane for å skape ein sikker plass for barna.

11.0 BÆREKRAFT

Gjennom arbeid med natur, miljø og teknologi skal barnehagen bidra til at barna får kjennskap til naturen og berekraftig utvikling, lærer av naturen og utviklar respekt og gryande forståing for korleis dei kan ta vare på naturen. (Rammeplan 2017, s. 52)



11.1 Oppvekstsektoren i Ål kommune

Ål kommune er i 2023 i ferd med å verta sertifiserte som miljøfyrtårn. Ved å vera miljøfyrtårn bidreg barnehagane aktivt til ei berekraftig framtid.

11.2 Sando barnehage

I Sando barnehage er vi i gang med å bli sertifisert som miljøfyrtårn og håpar å bli det i løpet av barnehageåret 2023/24. Alt av miljøarbeid skal dokumenterast.

- «Byttekrok» der føresette kan levere klede, sko til barna og ta med seg av det som heng der (planlagt å få på plass i løpet av barnehageåret 2024/25)
- Vi tek barna med på turar i nærområdet for å utforske skogen, bekker og åkrar. Gjennom slike turar får barna lære om dei ulike plantene, dyra og økosystema som finst i naturen rundt oss. Dette gjev barna ei direkte oppleving av naturen og ei betre forståing for kor viktig det er å verne om den.
- Vi legg vekt på å lære barna enkle praksisar som fremjar berekraft, som til dømes kildesortering og gjenbruk. Barna er involverte i avfallssortering på avdelingane, der vi lærer om skilnaden mellom plast, papir og organisk avfall. Dette hjelper barna å bli meir bevisste på sitt eige forbruk og miljøpåverknad.
- Gjennom samtalar og refleksjon lærer barna å uttrykke sine eigne tankar om naturen og berekraft, samt å respektere andre sine synspunkt. Dette fremjar samarbeid og empati, og byggjer forståing for felles ansvar for naturen og miljøet.